

Handläggare
Virginia Kustvall Larsson
Telefon +46 (0)8-508 27 254Till
Stadsbyggnadsnämnden

En utvecklad vattenförvaltning Betänkande av vattenförvaltningsutredningen (SOU 2019:66). Svar på remiss från kommunstyrelsen.

Förslag till beslut

1. Stadsbyggnadsnämnden godkänner kontorets utlåtande som svar på remissen.
2. Stadsbyggnadsnämnden förklarar beslutet omedelbart justerat.

Anette Scheibe Lorentzi
StadsbyggnadsdirektörJoel Edding
T.f. enhetschef

Sammanfattning

Vattenförvaltningsutredningens betänkande ”En utvecklad vattenförvaltning” (SOU 2019:66) är på remiss. Utredningen har haft i uppdrag att titta på ansvarsfördelning, beslutanderätt och organisering av myndigheterna inom vattenförvaltningen samt att lämna förslag på hur vattenförvaltningen bör utvecklas och genomföras.

Kontoret delar utredningens slutsats att det behövs en rad förändringar för att underlätta en effektiv, samordnad, förankrad och ändamålsenlig vattenförvaltning. Kontoret instämmer i att arbetet inom vattenförvaltningen behöver utvecklas och förstärkas på avrinningsområdesnivå för att bli mer effektivt och få större genomslag. Kontoret ser positivt på att kommunala och lokala perspektiv lyfts fram i utredningen, att det kommunala åtgärdsarbetet föreslås

StadsbyggnadskontoretFleminggatan 4
Box 8314
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 27 300
stadsbyggnadskontoret@stockholm.se
stockholm.se

stärkas liksom finansieringen av åtgärder. Kontoret anser att utredningens förslag till hur arbetet på avrinningsområdesnivå bör organiseras, med fördel kan utformas så att kommunerna involveras mer löpande i arbetet. Det är också viktigt att säkerställa att lokal kunskap hos kommunerna kommer vattenförvaltningen till del.

Det är bra att utredningen lyfter fram behovet av bättre kunskapsunderlag och förstärkt nationell vägledning. Det behövs bland annat för att kvalitetssäkra klassificeringar och beslut om miljökvalitetsnormer samt för att säkerställa samstämmiga bedömningar över hela landet. För stadsbyggandet är det också av stor betydelse hur det kan ske avvägningar mot olika intressen när miljökvalitetsnormerna beslutas och tillämpas. Exempelvis behöver möjligheten till undantag kunna användas när så är motiverat. Därtill bör urbana vatten med stor fysisk påverkan kunna klassas som kraftigt modifierade vatten (KMV). På så sätt kan kommunen ta fram realistiska åtgärdsförslag för stadsnära vattenmiljöer utan att förhindra eller försvåra stadsutveckling. Sammantaget har detta stor betydelse för kommunernas möjlighet att säkerställa att miljökvalitetsnormerna för vatten följs i stadsplaneringen.

Utlåtande

Ärendet

Miljödepartementet har remitterat Vattenförvaltningsutredningens betänkande "En utvecklad vattenförvaltning" (SOU 2019:66). Kommunstyrelsen har skickat ut betänkandet på remiss till stadens nämnder och bolag. Stadsbyggnadsnämnden har fått ärendet för yttrande senast 19 mars 2020. Förlängd svarstid har medgetts till den 20 mars för att möjliggöra nämndbehandling. Ärendet har beretts vid planavdelningens strategi- och utvecklingsenhet. Avstämning har skett med miljöförvaltningen, exploateringskontoret och trafikkontoret.

Sammanfattning av remissen

Vattenförvaltningsutredningen har överlämnat betänkandet "En utvecklad vattenförvaltning" (SOU 2019:66) till regeringen. Med remissen önskar regeringen inhämta synpunkter på de förslag som lämnats. Betänkandet kan i sin helhet läsas på regeringens webbplats:

<https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2019/12/sou-201966/>

Vattenförvaltningsutredningen haft i uppdrag att utreda och utvärdera ansvarsfördelning, beslutanderätt och organisering av myndigheterna inom vattenförvaltningen samt att lämna förslag på hur organisationen bör vara utformad för att underlätta en effektiv,

samordnad, förankrad och ändamålsenlig vattenförvaltning. I uppdraget har även ingått att föreslå hur finansieringen av de åtgärder som följer av åtgärdsprogrammen bäst kan säkerställas samt lämna nödvändiga författningsförslag.

Utvärderingen visar att vattenförvaltningen står inför en rad utmaningar, att arbetet i dag inte är organiserat på ett sådant sätt att ansvar och mandat hänger ihop samt att detta behöver förändras. Utredningen anser att det behövs organisatoriska förändringar för att underlätta en effektiv, samordnad, förankrad och ändamålsenlig förvaltning av yt- och grundvatten som uppfyller ramdirektivets krav. Utredningen menar också att planeringsarbetet inom vattenförvaltningen behöver förändras för att öka effektiviteten.

Bland de förslag som utredningen lämnar kan nämnas:

Det bör regleras i miljöbalken att Sveriges yt- och grundvatten ska förvaltas i syfte att skydda och förbättra de akvatiska ekosystemen, främja en hållbar vattenanvändning baserad på ett långsiktigt skydd av tillgängliga vattenresurser och mildra effekterna av översvämning och torka.

Distriktsindelningen för vattenförvaltningen bör enligt utredningen utgå från avrinningsdistrikt istället för vattendistrikt och fokus på avrinningsområden bör öka. Planering av åtgärder föreslås förändras och ske både på nationell strategisk nivå och på konkret avrinningsområdesnivå.

Ansaret för analysarbete, klassificering av vattenförekomster samt framtagande av kunskapsunderlag bör utvecklas. Bland annat föreslås myndigheter som SMHI, SGU och HaV få ett utvecklat ansvar på den nationella nivån samt länsstyrelserna på den regionala nivån.

Utredningen framhåller vikten av att skapa goda förutsättningar för genomförandet av både administrativa och fysiska åtgärder. Formerna för samverkan mellan myndigheter och kommuner respektive mellan privata och offentliga aktörer bör utvecklas. Vattenråden är en typ av sammanslutning som bör uppmuntras till fortsatt engagemang.

Länsstyrelsernas roll föreslås förtydligas och utökas. Enligt utredningens förslag bör länsstyrelserna ges ansvar för att samordna åtgärdsplaneringen i avrinningsområdena och dokumentera detta i en operativ plan, och vid behov i delåtgärdsprogram. Kommunerna föreslås ges en tydligare roll på avrinningsområdesnivå genom att bland annat delta i den konkreta åtgärdsplaneringen.

Länsstyrelserna föreslås få utökat ansvar för att följa upp resultaten av de åtgärder som genomförts och svara för yttranden och statlig kontroll av kommunala beslut i mål och ärenden som avser verksamheter och åtgärder som påverkar vattenmiljön. Länsstyrelserna ska även inrätta lokala referensgrupper för att säkerställa information till och medverkan av olika aktörer i planerings- och uppföljningsarbetet på avrinningsområdesnivå.

Finansieringen av vattenförvaltningen föreslås utgå från ett helhetsperspektiv och vara en integrerad del av den ordinarie statliga finansiella styrningen och budgetprocessen. Utredningen lämnar förslag på hur medel bör omfördelas och tillföras de myndigheter som utredningen föreslår ska ansvara för arbetet inom vattenförvaltningen.

Kontorets synpunkter

När staden växer och befintliga miljöer utvecklas, behövs helhets-syn och ökad samverkan kring många perspektiv, däribland vattenfrågorna. Det är i linje med inriktningen i stadens översiktsplan samt det systematiska förbättringsarbete som stadens driver för att rena sjöar, vattendrag och kustvatten.

Från kommunalt håll har länge framförts att ansvarsfördelning, beslutanderätt och organisering av vattenförvaltningen inte hänger ihop och fungerar på ett bra sätt. Kontoret delar utredningens slutsats att det behövs en rad förändringar för att underlätta en effektiv, samordnad, förankrad och ändamålsenlig vattenförvaltning. Kontoret instämmer också i förslaget om att arbetet inom vattenförvaltningen behöver utvecklas och förstärkas på avrinningsområdesnivå för att bli mer effektivt och få större genomslag.

Kontoret ser positivt på att kommunala och lokala perspektiv lyfts fram i utredningen liksom förslaget om att stärka det kommunala åtgärdsarbetet. Kontoret anser att utredningens förslag till hur arbetet på avrinningsområdesnivå bör organiseras, med fördel kan utformas på ett sätt så att kommunerna involveras mer löpande i arbetet. Därtill anser kontoret att det är viktigt att säkerställa att lokal kunskap hos kommunerna kommer vattenförvaltningen till del.

Kontoret ser fördelar med utredningens förslag om förstärkt finansiering. Det kommer att behövas utökade resurser för att klara den relativt omfattande insats som föreslås läggas på kommunerna för att genomföra såväl fysiska som administrativa åtgärder.

Det är bra att utredningen lyfter fram behovet av bättre kunskapsunderlag och nationell vägledning. Det är viktigt att de underlag som finns för planering och tillsyn i VISS (Vatteninformations-system Sverige) är tillförlitliga och uppdaterade samt är tillräckligt detaljerade för att vara relevanta för konkret åtgärdsplanering. Det finns även stort behov av vägledning beträffande oklarheter rörande klassificering av enskilda kvalitetsfaktorer som ligger till grund för bedömningar av miljökvalitetsnormer för vatten och hur de följs. Förstärkt nationell vägledning behövs också för att kvalitetssäkra beslut om miljökvalitetsnormer samt för att säkerställa samstämmiga bedömningar över hela landet.

Vidare är det av stor betydelse för stadsbyggandet hur det kan ske en avvägning mellan olika intressen när miljökvalitetsnormerna beslutas och tillämpas. Möjligheten till undantag behöver kunna användas när så är motiverat. Urbana vatten med stor fysisk påverkan, exempelvis i form av samhällsviktig infrastruktur, stensatta kajer med mera, bör kunna klassas som kraftigt modifierat vatten (KMV). På så sätt kan kommunen ta fram realistiska åtgärdsförslag för stadsnära vattenmiljöer utan att förhindra eller försvåra stadsutveckling. Sammantaget har detta stor betydelse för kommunernas möjlighet att säkerställa att miljökvalitetsnormerna för vatten följs i stadsplaneringen.

Kontoret föreslår att stadsbyggnadsnämnden godkänner kontorets utlåtande som svar på remissen samt förklarar beslutet omedelbart justerat.

SLUT